

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 04. 09. 2008r.

RKT – 61 – 42/07/AD

DECYZJA Nr RKT - 42 /2008

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Katarzynie R. „DOOR – BUD”, ul. (...), 43 – 100 Tychy:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki** stosowane przez Katarzynę R. „DOOR – BUD” **polegające na :**

1. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), którego treść jest następująca: *„Przyjmujący zamówienie zastrzega sobie możliwość opóźnienia realizacji wykonania usługi”*, co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), którego treść jest następująca: *„Wszystkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”*, co jest niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 15. 09. 2007r.

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000r., Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **umarza się** wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Katarzynę R. „DOOR – BUD” bezprawnych działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, do

czego mogło dojść w wyniku niezawierania w umowach z konsumentami informacji na temat Numeru Identyfikacji Podatkowej, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.), co może być niezgodne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **jako bezprzedmiotowe.**

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Katarzynę R. „DOOR – BUD”, ul. (...) 43 – 100 Tychy, karę pieniężną w wysokości 1000 zł (słownie: jednego tysiąca złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Katarzynę R. „DOOR – BUD”, ul. (...) 43 – 100 Tychy, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 61 zł (słownie: sześćdziesięciu jeden złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające (sygn. akt RKT-403-20/07/AD) w sprawie działalności Katarzyny R. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą „DOOR – BUD” (zwanej dalej także przedsiębiorcą), w toku którego powzięto podejrzenie, że może ona stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów wskazane w sentencji tej decyzji. W związku z powyższym, Postanowieniem nr 1 z dnia 10. 09. 2007r. (dowód: karta nr 1) wszczęto z urzędu niniejsze postępowanie. W poczet dowodów zaliczono korespondencję pomiędzy Urzędem, a przedsiębiorcą w toku postępowania wyjaśniającego (dowód: karty nr 6 – 7, 12 - 13), dokumenty rejestrowe (dowód: karty nr 10 – 11), wzór umowy (dowód: karta nr 14), przykładowe umowy z konsumentami (dowód: karty nr 8 – 9) oraz oświadczenie o odstąpieniu od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa (dowód: karta nr 15).

Po wszczęciu niniejszego postępowania przedsiębiorca złożył wyjaśnienia dotyczące postawionych mu zarzutów (dowód: karty nr 16 – 17), przekazał aktualne zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (dowód: karta nr 21), nowy wzór umowy (dowód: 27) oraz przykładowe umowy faktycznie zawarte z konsumentami (dowód: karty nr 28 – 32), jak i zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2007 (dowód: karty nr 41 – 45).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Katarzyna R. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej Wójta Gminy w Miedznej pod numerem 2474/2006 (dowód: karty nr 10 i 21). W ramach tej działalności przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy, których przedmiotem jest sprzedaż i montaż okien (dowód: karty nr 8 – 9, 28). Przedmiotowe umowy pierwotnie były zawierane z wykorzystaniem wzorca umowy o nazwie „Zlecenie – umowa” (dowód: karty nr 14), który w pkt. 2 obejmował następujące postanowienie: „*Przyjmujący*

zamówienie zastrzega sobie możliwość opóźnienia realizacji wykonania usługi”, a w pkt. 6 obejmował regulację o brzmieniu: „Wszystkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”. Identyczne klauzule funkcjonowały w umowach faktycznie zawartych z konsumentami w oparciu o niniejszy wzorzec. Jednocześnie w przedstawionych Prezesowi Urzędu umowach brak było pełnych danych identyfikujących przedsiębiorcę, gdyż nie wskazywano w nich Numeru Identyfikacji Podatkowej. W prawdzie na przedstawionym wzorze umowy przedsiębiorca złożył swoją pieczęć obejmującą m. in. informację o niniejszym numerze, to na umowach faktycznie zawartych pieczęć taka nie widnieje.

W piśmie z dnia 19. 09. 2007r. (dowód: karty nr 16 – 17) przedsiębiorca oświadczył, że nie miał świadomości, iż zakwestionowane przez Urząd regulacje są niezgodne z prawem. Dodał on też, że postanowienia te nigdy nie znalazły faktycznego zastosowania. Zmiana terminów była dokonywana jedynie na życzenie klientów, a spory były rozwiązywane polubownie. Odnośnie trzeciego z zarzutów przedsiębiorca wskazał, że dane na temat numeru NIP były zawarte na oryginałach umów wręczanych konsumentom, gdyż na dokumentach tych składano pieczęcie firmy. Okoliczność tą przedsiębiorca udokumentował w toku niniejszego postępowania przesyłając kopię egzemplarza umowy przeznaczonego dla konsumenta z dnia 31. 08. 2007r. (dowód: karta nr 28).

W związku z rozszerzeniem zakresu działalności w kwietniu 2008r. przedsiębiorca zmienił miejsce prowadzenia działalności, a jego lokal znajduje się obecnie w Tychach (dowód: karta nr 21).

W czasie trwania niniejszego postępowania przedsiębiorca przedstawił nowy wzór umowy o nazwie „Umowa zlecenie” (dowód: karta nr 27). Wzorzec w nowym brzmieniu nie zawiera zakwestionowanych regulacji. Przedsiębiorca udokumentował wprowadzenie niniejszego wzorca w życie przesyłając umowy faktycznie zawarte z konsumentami z jego wykorzystaniem (dowód: karty nr 29 – 32), z których najwcześniejsza pochodziła z 15. 09. 2007r.

Zarówno we wzorcu, jak i w umowach zawarto informację na temat Numeru Identyfikacji Podatkowej przedsiębiorcy.

Wysokość przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2007r. ustalono na podstawie złożonego przez niego zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2007 (dowód: karty nr 41 – 45). Z przedstawionego dokumentu wynika, że przedsiębiorca osiągnął w 2007r. z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej przychód w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa](pkt 1. a Załącznika nr 1).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Ad I

Stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Na mocy art. 24 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy za praktykę tego rodzaju uznaje się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Bezprawność może polegać na niezgodności z określonymi przepisami szczególnymi, a także może polegać na stosowaniu postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem).

Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- rozważana praktyka musi być bezprawna,
- praktyka taka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów, w związku z czym dochodzi do naruszenia interesu publicznego.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątpienia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, jaka musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność rozważanego zachowania. Jedno z działań zakazanych na gruncie niniejszego przepisu stanowi posługiwanie się w obrocie konsumenckim postanowieniami wzorców umów uznanymi za niedozwolone i wpisanymi do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru.

Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów w skutek zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności. W niniejszym przypadku przedsiębiorca zawarł kwestionowane regulacje zarówno w wykorzystywanych przez niego wzorcach umów, jak i w umowach z konsumentami.

Posługiwanie się w obrocie konsumenckim klauzulami wpisanymi do rejestru jest zakazane prawem. Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 02. 12. 2005r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd Apelacyjny

wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, przy czym wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Podobne twierdzenie Sąd Apelacyjny zawarł we wcześniejszym wyroku, tj. w orzeczeniu z dnia 29. 09. 2005r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie przywołując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 19. 12. 2003r. III CZP 95/03 (OSNC 2005/2/25), wskazał, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ Kpc, od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także SOKiK) wyrażonym w wyroku z dnia 25. 05. 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwoloną postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13. 07. 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06). Pomimo, iż powyżej przywołane wyroki zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w obecnym stanie prawnym. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważna kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia.

Przyjęcie zasady formalnej jawności rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oznacza, że od chwili wpisania do niego określonego postanowienia zakazane jest stosowanie tożsamyh postanowień w obrocie konsumenckim i nikt nie może zasłaniać się niezajomością dokonanych wpisów. Rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone jest prowadzony przez Prezesa Urzędu. W praktyce jest on powszechnie dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

1. W ramach niniejszego postępowania postawiono przedsiębiorcy zarzut stosowania w umowach zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, którego treść jest następująca: *„Przyjmujący zamówienie zastrzega sobie możliwość opóźnienia realizacji wykonania usługi”*.

Postanowienie to należy uznać za tożsame z następującą klauzulą wpisaną do rejestru pod numerem 40, która została uznana za niedozwoloną na mocy wyroku SOKiK z dnia 31. 01. 2003r. (sygn. akt XVII Amc 31/02): *„Przyjmujący zamówienie zastrzega sobie możliwość opóźnienia realizacji wykonania usługi”*.

W obu przypadkach przedsiębiorcy działający w branży budowlanej zastrzegli na swoją rzecz możliwość opóźnienia realizacji umów, których przedmiotem było wykonanie usług na rzecz konsumentów. W związku z tym należało stwierdzić, że zakres regulacji w obu rozważanych postanowieniach jest zbieżny, a przedsiębiorcy na ich mocy przyznali sobie identyczne uprawnienia. Na tej podstawie było możliwe stwierdzenie tożsamości regulacji kwestionowanej w ramach niniejszego postępowania z ww. klauzulą wpisaną do rejestru.

W tym miejscu zważyć trzeba, że stosownie do art. 385¹ § 1 Kc postanowienia umowne, które nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem, a kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przy czym rażąco naruszają jego interesy, uważa się za niedozwolone postanowienia umowne. Za nieuzgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień przejętych ze wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z art. 385³ pkt 19 Kc za niedozwolone uznaje się postanowienia, które uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia. W rozważanych klauzulach przewidziano na rzecz przedsiębiorców uprawnienie do zmiany terminu wykonania umowy, a więc do zmiany jednej z istotnych cech przedmiotu umowy.

Posługując się kwestionowaną regulacją przedsiębiorca godził w interesy konsumentów, gdyż pozostawali oni w niepewności, czy umowa zostanie zrealizowana w terminie zgodnie przez strony ustalonym, czy też przedsiębiorca jednostronnie, bez podawania przyczyn opóźnienia, termin ten zmieni. Skutkiem zastosowania rozważanej regulacji jest też to, że przyjmując, iż przedsiębiorca jest uprawniony do zmiany terminu realizacji umowy, skorzystanie z tego uprawnienia nie stanowi o nieprawidłowym wykonaniu umowy, co wyłącza możliwość dochodzenia ewentualnych roszczeń z takiego tytułu. Bez znaczenia dla oceny prawnej badanej kwestii jest fakt, że jak wynika z twierdzenia przedsiębiorcy, ww. regulacja nigdy nie posłużyła do zmiany terminu wykonania umowy wbrew woli konsumenta i bez stosowanych uzgodnień. Już sam fakt zawarcia w umowie regulacji tej treści stanowi o naruszeniu art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

2. Drugi z zarzutów rozważanych w ramach niniejszego postępowania dotyczy praktyki przedsiębiorcy polegającej na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, którego treść jest następująca: *„Wszystkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”*.

Niniejsze postanowienie jest tożsame z następującymi klauzulami wpisanymi do rejestru odpowiednio pod numerami 922 i 1007:

- *„Sądem właściwym do rozpatrywania wszystkich sporów wynikłych z umowy jest sąd siedziby Frontonu”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 17. 08. 2006r. (sygn. akt XVII AmC 100/05),
- *„Spory wynikające z wykonania tej umowy rozstrzygać będzie Sąd właściwy dla siedziby spółki”*, które zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 23. 11. 2006r. (sygn. akt XVII AmC 156/05).

Klauzula sądowa oceniana w ramach przedmiotowego postępowania jest tożsama z wyżej przytoczonymi postanowieniami wpisanymi do rejestru, gdyż we wszystkich przywołanych regulacjach przyjęto analogiczne rozwiązania w kwestii oznaczenia właściwości miejscowej sądu, przed którym mają być rozstrzygane ewentualne spory powstałe na tle umów z konsumentami. Na mocy cytowanych postanowień zastrzeżono, że właściwy ma być sąd wyznaczony wedle siedziby przedsiębiorcy, z wyłączeniem sądów określonych według miejsca zamieszkania konsumenta albo miejsca wykonania umowy, jeśli miałyby być inne, niż miejsce zamieszkania.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że właściwość miejscowa sądu, który jest kompetentny do rozstrzygania sporów cywilnych, została określona w przepisach Kodeksu

postępowania cywilnego. Zasadniczo, zgodnie z art. 27 ust. 1 Kpc powództwo wytacza się przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedziby pozwanego. W rozważanej sprawie, stosownie do tego przepisu, gdyby z powództwem występowała przeciwko konsumentowi spółka, musiałyby to zrobić przed sądem oznaczonym wedle miejsca zamieszkania konsumenta. Stosownie do art. 34 Kpc w sprawach o ustalenie istnienia umowy, jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jak też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sądem wyznaczonym według miejsca wykonania umowy. W niniejszej sprawie miejsce spełnienia przez konsumentów świadczeń pieniężnych oznaczono wskazując odpowiedni rachunek bankowy, na jaki mają zostać wpłacone stosowne opłaty. Miejscem spełnienia świadczenia przez przedsiębiorcę będzie miejsce położenia nieruchomości, której dotyczy umowa. Kwestionowaną regulację umowną należy uznać za klauzulę abuzywną ze względu na to, że ogranicza tak przedsiębiorcy, jak i konsumentowi możliwość wyboru sądu, który zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego trzeba uznać za właściwy do rozstrzygnięcia sporu powstałego na tle wiążącej ich umowy. Postanowienia ograniczające możliwość wytaczania powództw na podstawie przepisów o właściwości ogólnej oraz przemiennej uznawane są za niezgodne z ww. art. 385¹ § 1 Kc. Klauzule takie naruszają również art. 385³ pkt 23 Kc, który stanowi, że za niedozwolone uważa się postanowienia umowne, które wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

W wyroku dotyczącym klauzuli wpisanej do rejestru pod numerem 922 SOKiK orzekł, że stosowanie klauzuli prorogacyjnej, na mocy której dochodzi do ustalenia wyłącznej właściwości sądu na podstawie siedziby przedsiębiorcy do rozpoznania ewentualnych sporów, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Sąd uznał, że wyłączenie właściwości ogólnej oraz przemiennej może stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, a także ograniczać przysługujące mu uprawnienia. Identyczna sytuacja zachodzi w rozważanym przypadku.

Naruszenie interesu publicznego i zbiorowych interesów konsumentów

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10. 04. 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma

---

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

Sąd Najwyższy orzekł też, że „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

W rozważanym przypadku doszło do naruszenia interesu publicznego. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczą szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczą one wszystkich tych osób, które zawarły z nim umowy sprzedaży i montażu okien oraz wszystkich jego potencjalnych klientów. Rozważane działania godzą więc w zbiorowe interesy konsumentów. Stanowią one też zakazane prawem praktyki, gdyż są podejmowane w sposób powtarzalny. Już z samej istoty wzorców umów wynika to, że działania przedsiębiorcy wykorzystującego je jest ustalone, jednakowe, powtarzalne we wszystkich przypadkach.

Zaniechanie

W toku przedmiotowego postępowania przedsiębiorca doręczył Prezesowi Urzędu nowy wzór umowy o nazwie „Umowa zlecenie” (dowód: karta nr 27). Wzorzec w nowym brzmieniu nie zawiera regulacji zakwestionowanych w pkt. I 1 i 2. Umowy z konsumentami z wykorzystaniem nowego wzorca były zawierane od dnia 15. 09. 2007r., natomiast z uwagi na specyfikę rozważanych umów w obrocie nie pozostawały umowy zawarte z wykorzystaniem wzorca w pierwotnym brzmieniu. W tych okolicznościach sprawy należało stwierdzić, że przedsiębiorca doprowadził do zaniechania stosowania ww. praktyk.

Ad II

Ostatni z zarzutów rozważanych w ramach niniejszego postępowania dotyczy stosowania praktyki polegającej na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, do czego mogło dojść w wyniku niezawierania w umowach z konsumentami informacji na temat Numeru Identyfikacji Podatkowej, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 16 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Z pierwotnie zgromadzonych dokumentów wynikało, że w umowach z konsumentami brak było stosowanych danych we wskazanym zakresie. W toku przedmiotowego postępowania przedsiębiorca udokumentował jednak, że w egzemplarzach umów przeznaczonych dla konsumentów jego Numer Identyfikacji Podatkowej był podawany. Jednocześnie przedsiębiorca oświadczył, że wszystkie umowy wystawiane konsumentom były podbite jego pieczęcią obejmującą niniejszy numer. Z uwagi na to zachowaniu przedsiębiorcy nie można przypisać cechy bezprawności, ani też nie można stwierdzić, że godziło ono w interesy konsumentów.

Na mocy art. 105 § 1 Kpa, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny staje się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o jego umorzeniu. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania lub może ona powstać w czasie jego trwania. Bezprzedmiotowość postępowania ma miejsce wtedy, gdy brak jest podstaw prawnych do merytorycznego rozpoznania sprawy w drodze postępowania administracyjnego. W niniejszym przypadku okoliczność powodująca konieczność umorzenia przedmiotowego postępowania, a więc fakt, że przedsiębiorca wypełnia ciężący na nim z mocy art. 16 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej obowiązek informacyjny, istniała już w chwili jego wszczęcia, jednakże dopiero w toku podjętych czynności Prezes Urzędu gromadząc niezbędne dokumenty powziął wiadomość o jej istnieniu. Przywołane okoliczności uzasadniają umorzenie niniejszego postępowania. W wyroku z dnia 28. 06. 1995r. (sygnatura akt XVII Amr 24/95) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy orzekł, że uzasadnienie decyzji o umorzeniu postępowania wydawanej na podstawie art. 105 § 1 Kpa nie może zawierać treści dotyczących rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty, czy też w inny sposób wyrażać stanowiska organu antymonopolowego w zakresie zasadności zarzutów sformułowanych we wszczęciu postępowania. Z uwagi na powyższe brak jest podstaw do rozważenia w przedmiotowej decyzji dalszych kwestii związanych z tą sprawą.

Ad III

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W pkt. I 1 – 2 niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych szczegółowo powyżej. Praktyki te polegają na stosowaniu w umowach z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych. Konsekwencją stosowania powyższych praktyk jest pogorszenie sytuacji konsumentów. Okoliczność, że sporne postanowienia zamieszczono we wzorcu umowy spowodowała, że były one konsumentom narzucane. Fakt, że kwestionowane regulacje wynikają ze wzorców umownych świadczy również o ustalonym charakterze podejmowanych praktyk. Powyższe okoliczności uzasadniają nałożenie na przedsiębiorcę kary, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować klauzul uznanych przez SOKiK za abuzywne. Nie bez znaczenia jest też charakter umów, w których zawarto kwestionowane w toku niniejszego postępowania regulacje. Są to umowy o sporej wartości, których zawarcie w istotny sposób wpływa na sytuację ekonomiczną konsumentów.

Przy ustalaniu kary wzięto pod uwagę okoliczność, że przedsiębiorca dopuścił się w trakcie prowadzonej od 2006r. działalności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po raz pierwszy. Uwzględniono również fakt, że przedsiębiorca aktywnie współpracował z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku niniejszego postępowania. Istotne jest także to, że przedsiębiorca dokonał opisanych powyżej zmian, które doprowadziły do zaniechania stosowania zarzucanych mu praktyk. Okoliczności te należy poczytać, jako łagodzące.

Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności, jak i możliwości finansowe przedsiębiorcy. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Niniejsza kara powinna stanowić przestrożę dla przedsiębiorcy na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2007r. wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt 1. a Załącznika Nr 1), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt 1. b Załącznika Nr 1).

W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie 1000 zł (słownie: jednego tysiąca złotych), co stanowi [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt 2. a Załącznika Nr 1) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2007r. przychodu oraz [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt 2. b Załącznika Nr 1) maksymalnego wymiaru kary.

Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję wychowawczą, tak aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji tej decyzji.

Ad IV

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie jej przepisów, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Niniejsze postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punktach I 1-2 decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu z przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć stronę kosztami postępowania w wysokości 61 zł (słownie: sześćdziesięciu jeden złotych).

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 Kpc, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Maciej Fragsztajn